

L'ham i l'esquer

Text > JAUME PLANAS PERXACHS

El cop (*The Sting*, George Roy Hill, 1973), és una de les tantestres obres mestres del setè art. El guió de la pel·lícula va merèixer l'apreciada estatueta daurada. La trama —una revenja perpetuada per uns estafadors a qui els han matat un bon amic— és la planificació de l'esmentat cop del títol: la recopilació d'informació, l'allistament de la *troupe* que participarà en l'ensarronada, l'habilitació d'un immoble com un decorat fals, els assajos previs... en fi, la preparació mil·limètrica d'una posada en escena per enganyar un personatge «malvat». Quan tot està enllestit, toca iniciar la representació final, que no és res més que l'execució del cop en què cada peça de l'engranatge fa la seva tasca, res no grinyola i la «víctima» s'empassa l'ham i acaba sent escurada.

En gran manera, la «nova» obra de Miquel Martín Serra —en realitat, es tracta de la reescriptura de dalt a baix d'una novel·la anterior: *Cabells de medusa*— ens presenta la investigació que duu a terme la Gona, una escriptora empordanesa entestada a esbrinar el motiu verídic (la veritat és una pastanaga) pel qual un avantpassat seu va ser batejat amb el nom grec d'Espiridió. De pares a fills ha passat la

llegenda mitificada que n'explica l'origen, però és en el present, arran de les preguntes de la seva filla, que aquesta intrèpida novel·lista s'aventura a bussejar en l'arbre genealògic familiar perquè se sap seduïda per la història, li crema a dins.

Mentre la Gona recull informació i va descobrint novetats rere aquest relat cobert d'una lleu nebulosa —les diferents versions són producte de descurts, d'adaptacions lliures, d'omisicions voluntàries; en fi, de manipular el material sensible de la memòria—, reflexiona sobre el fet d'escriure, la creació i el món editorial del país.

Finalment, després d'un munt de dubtes i pors paralitzadores, la Gona es llança a reescriure el relat familiar (crear és prendre decisions) trufat de llegendes marineres, amanit amb un curós vocabulari i una prosa magnífica, i és aquesta narració, amb el mateix títol que la novel·la, la part més brillant i vibrant del llibre, perquè s'hi veuen els detalls que provenen de la preparació i com acaben apareixent reflectits en l'obra final, el producte de tota la feïna prèvia. La Gona imita els heroics corallers de la seva obra, se submergeix en les profunditats abissals d'una història per extreure'n un tresor cobejat.

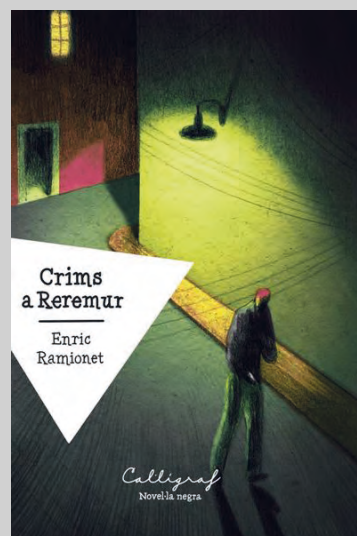
fa mantenir un ritme alt de lectura, i que enmig de la intriga encaixa moltes de les inquietuds i punts de vista cívics i ètics que han distingit l'autor al llarg dels anys. Ramonet parla de la guerra i de l'extrema duresa dels camps de concentració, de la repressió, de la fam, dels maltractaments i de l'amistat de tres personatges que anirem coneixent. També de les batalles perdudes que ens fan pensar en el moment actual i d'un idealisme irrenunciable malgrat la desesperació, i incideix en el feixisme persistent que ho empastifa tot. Per bastir la ficció ha creat alguns personatges que personifiquen patrons que havíem conegut en l'època franquista i també dels cadells

que avui porten els mateixos collars. També hi fa sortir persones ben reals, en una aposta per fer més realista la història. Els espais per on transiten els protagonistes, a més de Reremur, són ben coneguts: el Casino Llagosterenc, centre neuràlgic del poble des de fa més de cent cinquanta anys, el pub L'Enrenou o la mítica Bodega Ramiro, avui tancada, però que té un paper important en l'imaginari de l'època. L'Enric també ens parla del seu amor als gossos, qüestiona les pensions humils, apunta al desastre de les polèmiques urbanitzacions il·legals (un altre escenari de la novel·la) i ens recorda que els patis de casa bona poden guardar tristos secrets.

MARTÍN, Miquel. *Guanyaràs una mar llisa*. Barcelona: Periscopi, 2024. 250 p.

L'excel·lent relat mariner que redacta, *Guanyaràs una mar llisa*, segurament quedaria coix sense la fase prèvia preparatòria, perquè tindriem una potent narració de mar d'un temps i un país que ens queda llunyà, com si fos un relat de Pla del volum 2 de l'obra completa, *Aigua de mar*, o de *Marines i boscatges* de Ruyra. L'articulació d'ambdues ofereix un joc intel·ligent i atractiu, i mostra tot el procés creatiu, des de les beceroles fins a obtenir el resultat final emplatat d'una cuina moderna que poua de la tradició, perquè, parafrasejant Raimon, qui perd els orígens perd la identitat.

RAMONET, Enric. *Crims a Reremur*. Figueres: Edicions Cal·lígraf, 2024. 236 p.